

Skal barndommen gå i skole, eller skal skolen gå i barndom?

Af Jacob Folke Rasmussen

Jeg blev født i en tid, hvor der stadig fandtes hjemmegående mødre, og har derfor aldrig selv gået i børnehave. I følge min ægtefælle, kan det godt mærkes. Med det mener hun vist, at jeg er gået glip af noget. Men hvorfor er det nu, at børn går i børnehave? Svaret på dette spørgsmål har som alt andet ændret sig i de seneste 40-50 år.

I forbindelse med kvindernes indgang på arbejdsmarkedet i 1960'erne blev børnehavens opgave i høj grad at overtage pasningen af børnene. Noget forenklet formuleret var opgaven løst, hvis blot der var pladser nok, og de fysiske rammer var i orden. (Set fra en samfundsmæssig synsvinkel. Jeg er helt med på, at der i den enkelte børnehave altid har været masser af fokus på det gode børneliv)

Fra midten af 90'erne sker der imidlertid et skifte fra kvantitet til kvalitet i det samfundsmæssige fokus. Man begynder at se det som en politisk opgave at sætte værdier på den menneskelige og sociale udvikling, som børnene skal sikres i børnehaven. Blandt andet udformningen af kommunale børnepolitikker er et eksempel på, at andre end pædagogerne nu var med til at sætte dagsordenen for den indholdsmæssige del af børnehavens tilbud.

I de kommende år melder endnu en aktør i på banen – nemlig læringsbegrebet. Niels Egelund udtaler således i 2003 i Politiken at ... "De store indskolingsproblemer skyldes jo netop de enorme forskelle på normerne i børnehave og i skole. Normerne skal ind meget tidligere, og derfor går jeg ind for lære- og aktivitetsplaner allerede fra treårsalderen". I 2004 vedtages det da også ved lov, at alle daginstitutioner skal udarbejde pædagogiske læreplaner.

Tilbage i nutiden er inklusion blevet et af de områder, som børnehaven også skal beskæftige sig med. Jeg vil i det følgende reflektere lidt over, hvad vi i forbindelse med arbejdet med inklusion kan lære af læringsbegrebets indtog i børnehaverne i de forløbne 10 år.

Et langt stykke af vejen må man sige, at Niels Egelund har fået sit ønske opfyldt. Skole- normerne og læringsforventningerne er rykket nedad. Dette både i forhold til børnehaven og børnehaveklassen. Hvor året i børnehaveklasse engang var dedikeret overgangen fra børnehaven til skole (har jeg ladet mig fortælle – jeg har nemlig heller ikke gået i børnehaveklasse), så blev børnehaveklassen fra 2009 gjort obligatorisk, og kravene til resultaterne af dens undervisning blev beskrevet i faghæftet ”Fælles Mål – Børnehaveklassen”.

I børnehaven er kravene til læring ligeledes i vækst. Således indgår min datters børnehaven i et samarbejde med de lokaler indskolinger, hvor man har udarbejdet en kanon over bøger, som indskolingslærerne kan forvente, at børnene har fået læst højt og gennemgået i børnehaven. Forleden da jeg afleverede hende så jeg også, at der på en stue var en decideret undervisning i gang, hvor en pædagog stod foran en gruppe børn og holdt forskellige ark med bogstaver op. Børnene skulle være stille og række fingeren op, og der blev tysset på et par drenge, der sad uroligt og småsnakkede.

Jeg har ikke spor imod, at børn lærer noget, også når de er helt små. Jeg tror faktisk slet ikke de kan lade være med at lære. Dette glæder også, når det kommer til bogstaver og tal, og i børnehavealderen er de fleste børn da også meget nysgerrige på af denne del af verden. Så vores optagethed af at børn skal lære hele barndommen igennem, er der ikke i sig selv noget galt med. Spørgsmålet er bare, om vi også skal rykke vores idéer, om hvordan børn skal lære, med ned i børnehaven?

I Niels Egelund-citatet tog den gode professor det for givet, at når der var forskel på skolens og børnehavens normer, så var det skolens normer, der skulle gælde og dermed flytte ned i børnehaven. I meget af min arbejde med inklusion har jeg oplevet, at den afgivende kontekst på denne måde kommer til at blive defineret eller i hvert fald føle sig underlegen den modtagende. Dagplejen følger, den må tilpasse sig børnehaven, indskolingen bebrejder børnehaven, hvis børnene ikke er skoleparate, mellemtrinnet knokler for at lade ting, man før skulle i udskolingen, og gymnasierne vender øjne af folkeskolernes ringe faglighed.

Det ligger med andre ord i luften, at den afgivende kontekst må tilpasse sig den modtagende. Alene vores brug af ordene "op" og "ned" antyder dette. I vores kulturelle kodeks er noget, der er oppe, finere og mere værdifuldt end noget, der er nede. Så når vi vil have læring "ned" i børnehaven, inden børnene rykker "op" i skolen, er scenen allerede sat. Men måske er det ikke optimalt, hvis dette fænomen gentager sig, når det handler om, hvordan læring skal udspille sig i børnehaven. For flytter vi læringsformerne med "ned", så flytter nogle af skolens problemer måske også med. Lige nu ekskluderer børnehaverne langt færre børn end skolerne, men lur mig om ikke en øget eksklusion kunne blive en nisse, der flyttede med ned. Vi kunne jo starte med de to drenge, der var urolige og småsnakkede under bogstav gennemgangen i min datters børnehave.

Så måske er der også noget, skolen kunne have brug for at lære af børnehaven. Jeg tror, at en af vejene frem i forhold til at skabe mindre eksklusion i folkeskolen er at skabe bredere og mere mangfoldige læringskontekster. Så flere forskellige typer børn får succes med at lære og kan se det meningsfulde i at deltage i undervisningen. Dette gælder ikke mindst den halvdel af børnene, som vi kalder drengene. Der er meget, der tyder på, at vores skoler i deres nuværende form er for snævre i deres udbud af læringsformer, idet de fleste er tilpasset middelklassens piger. Skal det lykkes os, at få flere drenge til at trives i skolen og til at videreudanne sig, bliver vi derfor nødt til at udvide den didaktiske palette i

folkeskolen, så praktiske færdigheder tillægge større værdi, så eleverne får mulighed for at være mere aktive og skabende, så læring med kroppen sidestilles med læring med hovedet, så den eksperimenterende og nysgerrige tilgang styrkes, og så virkelige oplevelser fra naturen og lokalmiljøet kan supplere undervisningen i klasseværelset.

Folkeskolen leder altså efter inspiration fra andre fagpersoner, der har erfaring med praktiske, skabende, aktive, kropslige og kreative aktiviteter for børn. Hørte jeg nogen hviske børnehavepædagoger?

I hvert fald: Kære børnehavepædagoger. Lad være med at devaluere jeres egen faglighed i forbindelse med læringens indtog i børnehaverne. I skal ikke blive før-før-skolelærere, der gør det samme som lærerne i skolen. Og I skal slet ikke undervise ud fra jeres erfaringer fra i selv gik i skole, for sådan underviser end ikke lærerne mere.

I stedet håber jeg, at I vil spille en aktiv rolle i samskabelsen af det bredere og mere mangfoldige læringssyn, som folkeskolen har brug for. Dette i en dialogisk proces, hvor I selvfølgelig forsøger at sætte jer ind i skolens præmisser og vilkår, men hvor I også tænker, at jeres faglighed og erfaringer, kan komme skolen til gode. Når noget ikke fungerer omkring et barn i skolen, kunne det være spændende, hvis det blev gængs praksis, at man som første tiltag henvendte sig til den kontekst, hvor tingene sidst fungerede – nemlig i børnehaven. Ikke for at sige ”Hvorfor har I ikke løst dette” – men for med oprigtig nysgerrighed at spørge: ”Kunne I ikke fortælle, hvad det var I gjorde, der fik tingene til at fungere bedre hos jer, så vi kan komme i gang med at gøre mere af det?”

De historiske tendenser er gengivet med inspiration fra rapporten *”Spillet om læring – en diskursanalyse af brugen af læring på dagtilbudsområdet”* af Allan Dreyer Hansen, Stinne Lyager Bech og Maja Plum. Learning Lab Denmark 2004

Læs evt. *Børne- og Uddannelsesdirektør i Kolding Ib Hansens kronik ”Smid ikke barnet ud med badevandet”, der anslår nogle af de samme temaer som ovenstående klumme.* <http://dknyt.dk/sider/artikel.php?id=65685>